

(World Politics Review, 5.3.2010)

Прошле недеље су студенти са виших година на Поморском ратном колеџу представљали своје завршне радове са вежби. Радећи на тему процене [како ће се свет формирати у 2030. години](#), многи су се ослонили на извештај Националног обавештајног савета ([National Intelligence Council's report](#)), „Глобални трендови за 2025: Трансформисани свет“, а нарочито на његову процену „релативне извесности“ да „са успоном Кине, Индије и других на сцени се појављује глобални мултиполарни свет“.

Ово је будућност коју сви очекују, али у циљу утврђивања корака које би САД сада, у 2010. години, требало да предузму ради обликовања и усмеравања праваца развоја у будућности, најпре треба одговорити на следеће фундаментално питање: какав то мултиполарни свет желимо?

На први поглед Обамина администрација је изгледа прекрижила опцију “концерт сила” као приступ управљању мултиполарношћу. Уместо тога, Сједињене Државе остају и у 21. веку опредељене за верзију политике по принципу „отворених врата“, одбацујући било шта што би уважило „сфере утицаја“ или „зоне привилегованих интереса“ у географском суседству других великих сила. Као што је [потпредседник Џо Бајден поновио](#) у Кијеву јула 2009. године, „Не признајемо, да поновим још једном, никакве сфере утицаја“. А мало је вероватно и да би садашња администрација прихватила савременију верзију Никсонове идеје „регионалног полицајца“, која подразумева да водећа сила преузме водећу улогу у обезбеђивању стабилности и безбедности у конкретном региону у свету.

Са друге стране, да ли ће САД уложити потребно време и ресурсе да би створиле “коалиције равнотеже” (*balancing coalitions*) према свакој сили у успону или у поновном успону? Такозвани ГУУАМ експеримент на простору Евроазије – покушај да се Грузија, Украјина, Узбекистан, Азербејџан и Молдавија увезу у кохерентни економски и политички блок, способан да се одупре утицају Русије – се изгледа испоставио потпуним промашајем, посебно након рата у Грузији 2008. године, и избора у Украјини 2010.

Нити се може рећи да су САД у позицији да по нахођењу охрабрују земље као што су [Колумбија](#)

и Аргентина да формирају противтежу према Бразилу, због тежњи Вашингтона да парира

[порасти утицаја Венецуеле у западној хемисфери](#)

. А последњих неколико година, концентрисани дипломатски напори Пекинга успели су да омету напоре којима се Јапан, Кореја, Аустралија и остале земље АСЕАН-а охрабрују да се повежу међусобно против Кине. Заиста, ако Кина усвоји неке елементе немачке стратегије – да добровољно успостави нека ограничења испољавању своје моћи у Источној Азији – она се може наћи у позицији да предводи процес регионалне интеграције и креирање Евроазијске заједнице нација. Као што

[Џонатан Манторп истиче](#)

у својој оворнедељној колумни, "У већем или мањем степену, већина земаља Азије су ставиле своје улоге на успон Кине".

Уместо тога, чини се да се политика САД заснива на премиси да ће успон других сила бити прекинут, или чак да ће процес кренути у супротном правцу. Има неког оправдања у овом приступу зато што свака сила у успону или у поновном успону има Ахилу пету – било да је у питању њена демографија, неуједначен економски развој или нерешена унутрашње-политичка једначина. У том смислу, зашто сада правити компромисе ако очекујете да ће се дугорочно гледано сила у поновном успону урушити (нпр. Русија), или ако очекујете да сила у успону у коначној инстанци прихвати вашу глобалну агенду и вођство (нпр. Кина)? Осврнимо се на [став сенатора Џона Тана](#) на почетку преговора за СТАРТ уговор: "САД не треба да плаћају оно што је бесплатно. САД не треба да чине важне уступке за нешто што ће се ионако десити".

Али шта ако уместо да се уруши, Русија успе да оствари своје циљеве економског развоја, назначене у стратегији за 2008. годину – да постане једна од пет водећих светских економија до 2020? Шта уколико Пекинг усвоји правац који заступа пуковник Лиу Мингфу у свом недавно објављеном делу, "Кинески сан"? Уосталом, глобални економски пад из 2008-2009. није оборио руску владу, нити је окрзнуо напредак Кине. Нити је криза нагнала било Москву или Пекинг да постану пријемчивије за предлоге америчке политике. Такозвано ресетовање са Русијом није донело плодне резултате, нити сам оптимиста да ће посета помоћника државног секретара Џима Стајнберга и директора Савета за националну безбедност Џефрија Бајдера Пекингу уклонити нагомилане препреке у кинеско-америчким односима.

Исто тако, немам осећај да САД чине драматичне напоре потребне да себи "привуку" [гл](#)

обалне "независњаке"

: оне силе које се помаљају на сцени а које тренутно нису повезане ни са евро-атланским западом, нити са Кином – и то нарочито

Бразил

и Индија. Чини се да

односи са Бразилом

нису високи приоритет, а упркос

обилатој пажњи која се посвећује Индији

, однос између Вашингтона и Њу Делхија карактерише

незграпност и неповерење

од кад је Обамина администрација преузела управљање државом.

Свакодневној изградњи дугорочних односа са обе ове земље значајно би допринеле радне групе на високом нивоу, нешто у стилу “комисија” Ала Гора. Уместо тога, изгледа да постоји претпоставка да ће на крају у сваком случају обе бити “са нама”, а посебно Индија којој смета све снажнија Кина. Али да ли је то уверење засновано на трезвеној анализи, или је само реч о нашем прижељкивању да тако буде? Био бих много опуштенији и оптимистичнији уколико бисмо заиста имали једну „Бајден-Макхерци“ комисију да припреми терен за стратешко партнерство између САД и Индије, или „Бајден-Аленкар“ комисију за Бразил.

Мултиполарност је будућност, каже обавештајна заједница САД, и многи озбиљни проучаваоци спољне политике слажу се у томе. Али креатори политике у Вашингтону не делују спремни да здружено прихвате промене, или да донесу стратешке одлуке које би гарантовале глобално вођство Сједињених Држава.

(Николас К. Гвоздев, старији уредник у *The National Interest*-у, предаје студије националне безбедности на Америчком поморском ратном колеџу.)

<http://www.worldpoliticsreview.com/article.aspx?id=5222>

(Превод **Василије Д. Мишковић**)